19/01/2022

Η μνήμη του Οσίου Μακαρίου του Καλογερά στην Πάτμο (video)

Μητροπολιτικό Έργο / Πατριαρχική Εξαρχία Πάτμου

Με τη συμμετοχή μόνο εκπαιδευτικών και μαθητών της Πατμιάδος Εκκλησιαστικής Σχολής (προς αποφυγήν διασποράς του κορωνοϊού) τελέστηκε σήμερα η πανηγυρική Θεία Λειτουργία επί τη εορτή του ιδρυτού της, Οσίου Μακαρίου του Καλογερά, του Πατμίου.

Όπως γράψαμε και χθες, η 19η ημέρα του Ιανουαρίου είναι μια σπουδαία ημέρα για την Πατμιάδα του Γένους Εκκλησιαστική Σχολή, διότι εορτάζει ο ιδρυτής της, Άγιος Μακάριος ο Καλογεράς, που επιτέλεσε θεάρεστο έργο τόσο για τη μάθηση των παιδιών όσο και για την μεγάλη υποστήριξη του ελληνικού έθνους και της Ορθοδοξίας.

Τα βίντεο που ακολουθούν είναι από τη Θεία Λειτουργία σήμερα και τον χθεσινό πανηγυρικό Εσπερινό, πριν από τον οποίο μικροί μαθητές χτυπούν τα τάλαντα.

Η ομιλία του διευθυντή, κύριου Ιωάννη Ζαρκαδούλα, στη σημερινή Θεία Λειτουργία

«Ο εν μακαρίοις όντως Μακάριος,
ο συνόμιλος των αγγέλων και των παλαιών ασκητών και διδασκάλων»

Ο Άγιος Μακάριος Καλογεράς γεννήθηκε στο ιερό νησί της Πάτμου στα τέλη του 17ου αιώνα και αφιερώθηκε από μικρή ηλικία στον Κύριο.

Από την Πάτμο ο νεαρός Μακάριος βρέθηκε για σπουδές στην Κωνσταντινούπολη, όπου φοίτησε στη Μεγάλη του Γένους Σχολή. Στην ξακουστή Σχολή σπούδασε θεολογία και φιλοσοφία. Ο Μακάριος διέπρεψε στις σπουδές του και πλούτισε πνευματικά με βαθύτατη παιδεία και γνώση αλλά και ευαγγελική σοφία. Έγινε σύντομα γνωστός στα εκκλησιαστικά και κοινωνικά στρώματα τόσο της Κωνσταντινούπολης όσο και των άλλων εκκλησιαστικών κέντρων της Ανατολής.

Στην Κωνσταντινούπολη θα χειροτονηθεί Διάκονος από τον γέροντά του, τον Μητροπολίτη Νικομηδείας Παρθένιο. Από τον εκκλησιαστικό αυτό βαθμό ο Μακάριος δεν θέλησε ποτέ να προαχθεί θεωρώντας το έργο του Ιερέως υψηλότερο των δυνάμεών του, αλλά και γεμάτο *«περισπαστικές υποχρεώσεις»* οι οποίες δεν ταίριαζαν με την αγάπη του προς την ησυχία και την περισυλλογή.

Παρά την επιθυμία του γέροντά του να τον χρίσει διάδοχό του, η θεοφιλής φύση του Μακαρίου, ο ζήλος του για προσφορά και η αγάπη του για τη διδασκαλία, τον οδήγησαν πίσω στην Πάτμο το 1713, έχοντας τη ζωηρή επιθυμία να καταρτίσει νέους ευπαίδευτους και μορφωμένους, χρήσιμους στην Εκκλησία και το Γένος.

Μόλις έφτασε στην Πάτμο, ενοικίασε το Κάθισμα της Ιεράς Αποκαλύψεως όπου και εγκατέστησε τη Σχολή του. Σ' αυτόν τον φοβερό τόπο που διασώζει ακόμη τα αποστολικά ίχνη, επέλεξε ο Μακάριος να ιδρύσει την Σχολή του. Οι χώροι του Ιερού Σπηλαίου χρησίμευσαν ως κοιτώνες και αίθουσα διδασκαλίας για τους πρώτους μαθητές. Η μαρτυρία της θείας παρουσίας πάνω στον ιερό βράχο σε συνδυασμό με την απομόνωση που προσέφερε, αποτέλεσαν ιδανική επιλογή για το όραμα του Μακαρίου. Σ' αυτό το περιβάλλον συμβάδισαν και συνδέθηκαν όσο πουθενά αλλού η ακαδημαϊκή παιδεία με την κατά Θεόν κατάρτιση και θεογνωσία.

Ο Άγιός μας είχε το θεοδώρητο χάρισμα της αγάπης γι' αυτό κατάφερνε να προσεγγίζει ακόπως και ευχερώς τον κάθε άνθρωπο. Αγαλλίαζε γι' αυτήν την προσέγγιση, την επεδίωκε και την πραγματοποιούσε είτε με τον προφορικό είτε με το γραπτό λόγο του, κυρίως όμως με την προσωπική του κοινωνία. Η αγάπη του αυτή εκδηλωνόταν ως καρτερικότητα, ως καλοσύνη και ως πνεύμα θυσίας.

Η φήμη της Σχολής εξαπλώθηκε πέρα από τα όρια του νησιού. Πλήθος μαθητών κατέκλυσε τη Σχολή αλλά και προσκυνητές από την Πάτμο και αλλού προσέτρεχαν να δουν και να ακούσουν τον άγιο των ελληνικών γραμμάτων.

Τα μαθήματα στη Σχολή παρέχονταν δωρεάν σε όλους τους μαθητές, φαινόμενο μοναδικό ίσως στα χρονικά της παιδείας του υπόδουλου Ελληνισμού. Αρχικά, ο Μακάριος δίδασκε μόνος του, παρά τις χρόνιες παθήσεις που τον βασάνιζαν. Οι φροντίδες του για τα τρέχοντα προβλήματα των σπουδαστών της Σχολής, για τη διαμονή, τη διατροφή και την υγεία τους ήταν αδιάλειπτες.

Η ίδρυση της Σχολής επισημοποιήθηκε με πατριαρχικό σιγίλιο, χαρακτηριστικό της πατριαρχικής τιμής και ευλογίας, με την οποία η Μ. Εκκλησία την περιέβαλε και την ανύψωσε στην περίοπτη θέση της Πατριαρχικής Σχολής. Ο Μακάριος, από ταπεινότητα, απέφευγε συστηματικά τις μεγαλοστομίες και τους υπεροπτικούς χαρακτηρισμούς˙ την αποκαλούσε απλώς *σχολή* και *σχολείον*, ενίοτε *φροντιστήριον*. Κάποιοι μαθητές και περιηγητές δεν ήταν τόσο φειδωλοί στους χαρακτηρισμούς. Την αποκάλεσαν *Ακαδημία*, *Γυμνάσιο*, *Σεμινάριο*, *Πανεπιστήμιο του Αιγαίου* ή *του Αρχιπελάγους*. Ο Πατριάρχης Γρηγόριος ο Ε', μαθητής της Σχολής, την αποκαλεί *αρχαία ιερά σχολή των ελληνικών μαθημάτων*. *Πατμία Σχολή* ή *Πατμιάδα Σχολή* είναι η προσωνυμία που υιοθέτησαν όσοι έγραψαν στη συνέχεια μέχρι και σήμερα γι' αυτήν.

Η σπουδαιότητα της Σχολής του διδασκάλου Μακαρίου γίνεται περισσότερο αντιληπτή εάν αναλογισθούμε τα πνευματικά μεγέθη που φοίτησαν σε αυτήν: οι Οικουμενικοί Πατριάρχες Κύριλλος ο Ε΄ και Γρηγόριος ο Ε΄ ο Εθνομάρτυρας, οι Πατριάρχες Αλεξανδρείας Κυπριανός ο Κύπριος και Θεόφιλος Παγκώστας ο Πάτμιος, ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων και μετέπειτα Οικουμενικός Πατριάρχης Σωφρόνιος, ο Μητροπολίτης Χαλεπίου Γεράσιμος, ο Άγιος Γεράσιμος ο Βυζάντιος, ο Άγιος Δωρόθεος ο Πρώιος, Μητροπολίτης Αδριανουπόλεως, ο Άγιος Ιερομάρτυρας Πλάτων Αϊβαζίδης ο Πάτμιος, Πρωτοσύγκελλος των Ιερών Μητροπόλεων Καστορίας και Αμασείας, ο πρωτεργάτης της Φιλικής Εταιρείας Εμμανουήλ Ξάνθος ο Πάτμιος, ο Δημήτριος Θέμελης ο υπερασπιστής του Μεσολογγίου, επίσης Πάτμιος, πλειάδα Ιερέων και Ιερομονάχων, καθώς και λοιπών λογάδων του Γένους, οι οποίοι συνετέλεσαν τα μέγιστα στη θρησκευτική και πνευματική αφύπνιση των υπόδουλων Ελλήνων και εργάσθηκαν ιδίως, εναντίον των εξισλαμισμών από τους Τούρκους. Αν εξαιρέσει κανείς τη Μεγάλη του Γένους Σχολή, κανένα άλλο σχολείο δεν στελέχωσε με αποφοίτους του και δεν ίδρυσε μέσω αυτών τόσα νέα σχολεία όσο η σχολή του Μακαρίου.

Το άγρυπνο ενδιαφέρον του Μακαρίου για την Εκκλησία και τα προβλήματά της, τον ανέδειξε και πρωταγωνιστή στον σθεναρό αγώνα ενάντια στη Λατινική προπαγάνδα. Πολύ νωρίς άλλωστε ο Μακάριος είχε καθιερωθεί ως μεγάλος διδάσκαλος και άριστος ιεροκήρυκας υπέρ της Ορθοδοξίας. Με τις επιστολές και τα κηρύγματά του αμύνθηκε απέναντι στις αιρετικές δοξασίες της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας. Το έργο του *Ευαγγελική Σάλπιγξ*, εξαγρίωσε τους Δυτικούς και ύστερα από γενική κατάσχεσή της, την κατέκαυσαν δημόσια στην πλατεία του Αγίου Μάρκου στη Βενετία.

Οι πολύχρονες ασθένειες του Μακαρίου και οι αφόρητοι πόνοι, του προξένησαν ανεπανόρθωτη φθορά. Στα τέλη του 1736 ο Μακάριος ήταν ανήμπορος να διδάξει. Ετοιμαζόταν όμως με ταπείνωση και ευλάβεια να παρουσιαστεί μπροστά στον Κύριο. Εκοιμήθη στις 17 Ιανουαρίου 1737, καταλίποντας φήμη Αγίου ανδρός.

Η Αδελφότητα της Ιεράς Μονής, αναγγέλλουσα το θάνατο του Μακαρίου γράφει στο Βραβείο της μεταξύ άλλων: «*Εκοιμήθη εις την ιεράν Αποκάλυψιν ο ευλογημένος Μακάριος ο σοφότατος διδάσκαλος. Ούτος υπερέβη πάντας του καιρού εκείνου διδασκάλους και κατά την έσω και έξω σοφίαν και εγένετο δεύτερος Χρυσόστομος και ποταμός ανεξάντλητος εις τας διδαχάς*».

Το 1994, η Μεγάλη του Χριστού Εκκλησία ενέταξε στο αγιολόγιο της τον μεγάλο διδάσκαλο του Γένους.

Πολλά τα όντως αξιέπαινα στοιχεία του βίου του Αγίου Μακαρίου. Εκείνο όμως που πραγματικά αποτελεί την πεμπτουσία των αρετών του είναι η αγάπη προς τον συνάνθρωπο. Η αγάπη οφείλει να είναι απεριόριστη προς όλους, ανιδιοτελής, συνεχώς ενεργή υπέρ της σωτηρίας των άλλων, πρόθυμη για κάθε θυσία.

Τους τελευταίους μήνες διαπιστώσαμε πόσο εύθραυστος είναι ο κόσμος που μας περιβάλλει. Ένας ιός, χίλιες φορές μικρότερος από έναν κόκκο άμμου, μας έδειξε πόσο ευάλωτη τελικά είναι η ανθρώπινη ζωή.

Παράλληλα μάθαμε πως μέσα από οδυνηρές καταστάσεις αποκαλύπτεται η απίστευτη δύναμη του ανθρώπινου πνεύματος.

Την κατέδειξαν οι εργαζόμενοι σε ιδρύματα περίθαλψης που φροντίζουν ακατάβλητα ηλικιωμένους και ασθενείς.

Οι γιατροί και οι νοσηλευτές που φρόντισαν όσους άφησαν την τελευταία τους πνοή σαν να ήταν δικοί τους άνθρωποι.

Οι εργαζόμενοι πρώτης γραμμής που μόχθησαν μερόνυχτα ολόκληρα, εβδομάδες ατελείωτες, που μπήκαν οι ίδιοι σε κίνδυνο για να μην κινδυνεύσουν οι υπόλοιποι.

Τα παραδείγματά τους αποτυπώνουν την ενσυναίσθηση, τη γενναιότητα και το αίσθημα του καθήκοντος που τους διακρίνει.

Αυτήν την αγάπη κήρυξε ο Άγιός μας. Όχι με λόγια κενά, αλλά με φανέρωση έργων. Δίπλα στους μαθητές του *«έκλαιε μετά κλαιόντων και έχαιρε μετά χαιρόντων»*. Και όταν εκοιμήθη, όλοι θρήνησαν και πόνεσαν πολύ, γιατί έχασαν τον ποιμένα και διδάσκαλο, τον πατέρα και προστάτη.

Διανύουμε ακόμα καιρούς ανησυχίας. Η εορτή του Αγίου μας είναι μια πρόσκληση για όλους μας να αγωνιστούμε για να γίνουμε άξιοι μιμητές του. Η κοινωνία μας δεν έχει ανάγκη από φιλανθρωπία. Έχει ανάγκη από ανθρωπισμό.

Σήμερα, μπροστά στην Αγία Κάρα του, ας προσευχηθούμε να μας ευλογεί και να μεσιτεύει για καλύτερες μέρες. Να συνεχίσει, επί έτη πολλά να κατευθύνει τα βήματα της Σχολής του, της παλαιφάτου Πατμιάδας Εκκλησιαστικής Σχολής.

Χρόνια πολλά!

Παρακάτω παραθέτουμε φωτογραφίες της **Giakoumina Pente-matheou** από την πορεία των χρόνων της Πατμιάδας, υπό την σκέπη του Αγίου Μακαρίου.

Ο βίος του Αγίου

Ο Άγιος Μακάριος ο Καλογεράς, ο Εθνοδιδάσκαλος γεννήθηκε στην Πάτμο το 1688 μ.Χ., και ήταν γόνος εύπορης οικογένειας. Αργότερα πήγε στην Κωνσταντινούπολη για σπουδές και ήρθε σ΄ επαφή με σημαντικές οικογένειες και κληρικούς της Βασιλεύουσας. Μετά το τέλος των πολυετών σπουδών του υπηρέτησε ως Διάκονος πλάι στο Μητροπολίτη Νικομήδειας.

Καθώς ο Μακάριος ενδιαφερόταν πολύ για τη διδασκαλία και τη διαπαιδαγώγηση των υπόδουλων Ελλήνων, επέστρεψε στην Πάτμο το 1713 μ.Χ. και ίδρυσε την Πατμιάδα Σχολή. Τα μαθήματα στη σχολή παρέχονταν δωρεάν σε όλους τους μαθητές και αρχικά ο Μακάριος δίδασκε μόνος του. Μετά από μερικά χρόνια, οι καλύτεροι των μαθητών επιλέχθηκαν ως διδάσκαλοι της σχολής. Οι μαθητές αυτοί κατάγονταν από την

Πάτμο και από άλλα μέρη της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Οι κύριοι συνεργάτες του ήταν ο μοναχός Κοσμάς από τη Λήμνο και ο μοναχός Γεράσιμος ο Βυζάντιος. Ο αριθμός των μαθητών αυξήθηκε σε εκατό, γι’ αυτό και θεωρήθηκε απαραίτητη η δημιουργία νέων κτηρίων, τα οποία δημιουργήθηκαν με τη βοήθεια εύπορων δωρητών από την Κωνσταντινούπολη. Η Πατμιάδα μετεξελίχθηκε σε μια από τις σημαντικότερες σχολές του Ελληνισμού.

Ο Μακάριος, ο οποίος είχε εξασθενημένο οργανισμό, απεβίωσε στην Πάτμο το 1737 μ.Χ. , αλλά η έντονη δράση και το έργο του διέσωσαν το όνομά του. **Η Ιερωσύνη του δεν ανήλθε ποτέ πέραν του βαθμού του Διακόνου, επειδή αρεσκόταν περισσότερο, όπως ο ίδιος έλεγε να διακονεί παρά να διακονείται**.

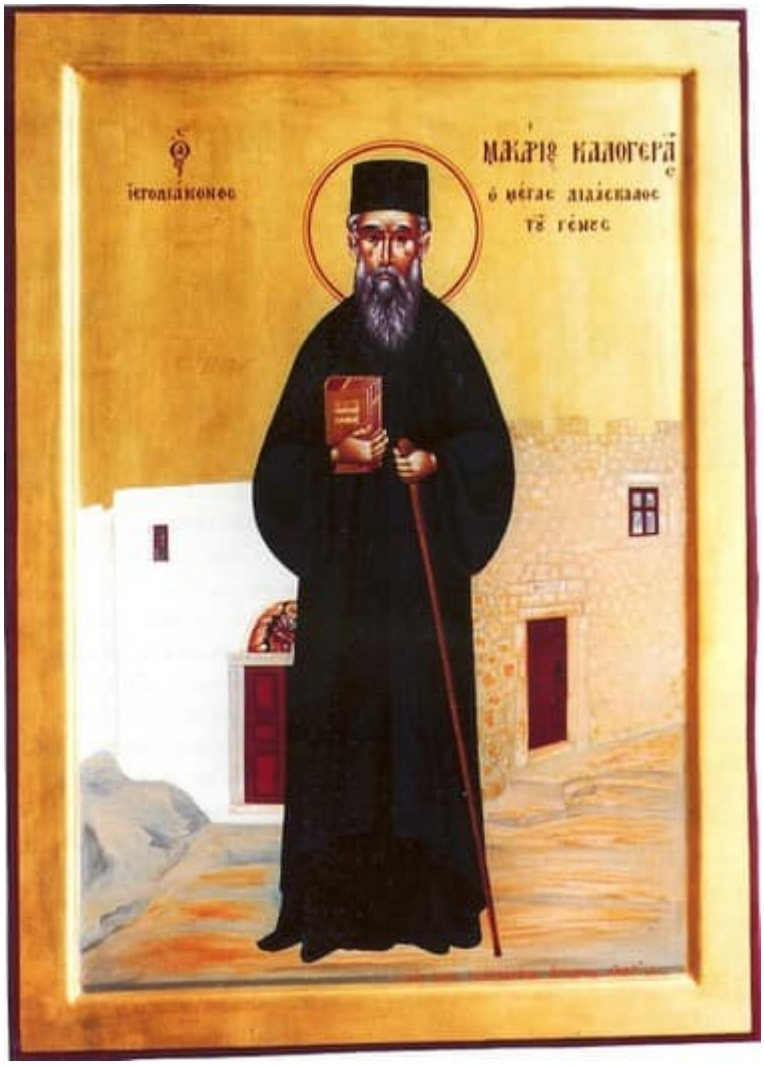

Ἀπολυτίκιον. Ἦχος α΄. Τῆς ἐρήμου πολίτης.
Τῆς κατ’ ἄμφω σοφίας γεγονὼς ἐνδιαίτημα, τὴν τοῦ Παρακλήτου ἐδέξω, οὐρανόθεν ἐπίπνοιαν, καὶ πέφηνας διδάσκαλος σοφός, τοῦ γένους ἐν ἡμέραις χαλεπαῖς· διὰ τοῦτό σε τιμῶμεν οἱ εὐσεβεῖς, Μακάριε ἐκβοῶντες· δόξα τῷ σὲ δοξάσαντι Χριστῷ, δόξα τῷ σὲ θαυμαστώσαντι, δόξα τῷ χορηγοῦντι διὰ σοῦ ἡμῖν

χάριν σωτήριον.
Ἦχος πλ. δ΄. Ταῖς τῶν δακρύων σου.
Ἀσκητικαῖς σου ἀγωγαῖς, τῶν παθῶν τὰς ἐφόδους, πάσας ἀπέκρουσας, ταῖς τῆς σοφίας σου αὐγαῖς, τοῖς Ὀρθοδόξοις ἥλιος ἐξανέτειλας, καὶ ὤφθης ἱερός, ἐν τῷ καιρῷ τῆς δουλείας διδάσκαλος, Μακάριε τῆς Πάτμου ἀγλάϊσμα. Πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ο βίος του Αγίου από το saint.gr